Behandling af fnat

Fnat skyldes en lille mide, der graver gange i det øverste lag af huden. Kløen kommer ikke af gravearbejdet, men af at kroppen reagerer allergisk på miden. Det er også forklaringen på, at kløen kan blive hængende i flere uger, efter at miderne er døde.

1
Alle behandles samme dag
Hele husstanden og din partner. Også dem, der ikke klør.

2
Smør hele kroppen
Fra kæben og ned, også dér hvor det ikke klør. Voksne får ikke fnat i ansigtet.

3
Vask ved 60 grader
Tøj, sengetøj og håndklæder fra de sidste fire døgn.

4
Kløen bliver hængende
I 4–6 uger. Det betyder ikke, at behandlingen er slået fejl.

Tre behandlinger — hvad får du?

	Nix creme 5 % permethrin · 1. valg	**Svovlvaseline 10 %** blandes på apoteket	**Ivermectin** tabletter · Scatol
Sådan bruger du den	Smør om aftenen → lad den sidde 8–12 timer, typisk natten over → vask den af om morgenen.	Smør tre aftener i træk. Salven sidder 24 timer ad gangen. Tag et bad, inden du smører næste gang.	Antallet af tabletter afhænger af din vægt. Tag dem med et glas vand **til aftensmaden** — mad øger optagelsen.
Gentages	**Ja — efter 1 uge** Cremen dræber ikke midens æg. Behandling nummer to rammer de mider, der er klækket i mellemtiden.	Nej. De tre dage er hele kuren.	**Ja — efter 1 uge** Anden dosis tages på dag 7.
Hvem passer den til	Det almindelige valg. Kan bruges af gravide, ammende og små børn.	Når cremen ikke kan bruges. Kan også bruges af gravide og ammende.	Når creme og salve ikke har virket. **Ikke** til gravide og ikke til børn under 15 kg.
Gener, du kan mærke	Svie, kløe, udslæt og tør hud de første timer efter, at du har smurt.	Kan irritere huden. Salven er fed, så brug tøj og sengetøj, du ikke er bange for at få pletter på.	Kløen kan blive værre de første dage. Kvalme, hovedpine, svimmelhed og muskelømhed kan forekomme.

Mængde: en voksen bruger 1–2 tuber Nix (30–60 g) eller cirka 50 g svovlvaseline pr. gang. Børn 6–12 år: op til en halv tube Nix, børn på 2 måneder til 6 år: op til en kvart tube. Nix og svovlvaseline virker lige godt, når de bruges rigtigt, og derfor lægger vi så meget vægt på smøreteknikken.

Sådan mærker du det

Kløe, der er værst om natten, samt små knopper og kradsemærker. Midens gange ses oftest på siden af fingrene, ved håndleddene, i albuebøjningerne og omkring kønsorganerne. Hos små børn også i fodsålerne.

Sådan smitter det

Ved længere tids tæt hudkontakt, typisk i hjemmet eller mellem kærester. Miden overlever tre til fire døgn i tekstiler. Du er fri for smitte 8–12 timer efter første behandling.

Sådan smører du — Nix og svovlvaseline

1 · Bad først
Vask dig, tør huden, og lad den køle helt af, inden du smører.

→

2 · Fra kæben og ned
Et tyndt, men dækkende lag på **hele** kroppen — hovedet skal ikke smøres.

→

3 · Lad det sidde
Nix: 8–12 timer.
Svovlvaseline: 24 timer.
Sov med det på.

→

4 · Vask af
Med lunkent vand og sæbe. Skift til rent tøj og rent sengetøj.

De steder, folk glemmer

Mellem fingre og tæer · under neglekanterne · håndled · albuebøjninger · armhuler · navlen · kønsdelene · balderne og omkring endetarmsåbningen.

Smør hænderne igen, hver gang du har vasket dem eller været på toilettet. Er barnet under 3 år, smøres ansigt, ører og hårbund også, uden om øjne og mund.

Sådan forløber det

Dag 0
Alle i husstanden behandles samme aften. Tøj og sengetøj vaskes.

Dag 1
Du smitter ikke længere. Allerede 8–12 timer efter første behandling.

Dag 7
Behandling nummer to, hvis du får Nix eller ivermectin.

Uge 2–6
Kløen aftager langsomt. Huden skal nå at skifte sig ud.

Alle skal behandles samme dag

- Alle i husstanden, din kæreste eller sexpartner, og andre du har haft tæt hudkontakt med de sidste to måneder.
- **Også dem uden kløe.** Man kan sagtens have miden uden at mærke noget endnu. Har man ingen symptomer, er én behandling nok.
- Behandles I ikke samtidig, smitter I hinanden igen, og så starter det forfra.

Vask og rengøring — samme dag

- Tøj, sengetøj og håndklæder brugt de sidste fire døgn vaskes ved **60 grader**.
- Dyner, puder, jakker og huer: vask ved 60 grader, eller luk det i en plastikpose i mindst fire døgn.
- Støvsug seng, madras, polstrede møbler, tæpper og bilsæder.
- Miderne dør efter cirka fire døgn uden hudkontakt. Frysning kan man ikke regne med.

Særligt for børn, gravide og ammende

- **Gravide og ammende** kan bruge Nix creme og svovlvaseline. Ivermectin bruges ikke under graviditet og kun efter aftale, hvis du ammer.
- **Børn under 3 år:** ansigt, ører og hårbund smøres også, uden om øjne og mund.
- Giv de mindste **vanter på** om natten, så de ikke slikker cremen af hænderne.
- **Børn under 15 kg** får ikke ivermectin. Virker creme og salve ikke, henviser vi til en hudafdeling.

Kløen efter behandlingen — det vigtigste at forstå

Kløen kan blive ved i 4–6 uger, efter at behandlingen har virket. Det er helt normalt, og det betyder ikke, at behandlingen er slået fejl, eller at du skal smøre igen.

Hvorfor bliver det ved med at kløe?

Fordi det aldrig var miderne selv, der kløede. Det er dit immunforsvar, der reagerer på resterne af mider, æg og afføring i de øverste hudlag. Huden skal nå at skifte sig ud, før resterne er væk, og det tager uger, ikke dage. I mellemtiden klør det, selv om der ikke er en eneste levende mide tilbage.

Hvad kan du gøre imens?

- **Fugtighedscreme flere gange dagligt.** Behandlingen tørrer huden ud, og tør hud klør mere.
- **Binyrebarkhormoncreme** på de værste områder. Vi finder den rigtige styrke og skriver recept.
- **Antihistamintablet til natten**, hvis kløen holder dig vågen.
- Undgå lange, varme bade. Varme forstærker kløen.

Kontakt klinikken, hvis …

- der kommer **nye knopper eller gange** efter en periode uden kløe
- kløen bliver **værre i stedet for bedre** efter fire til seks uger
- huden bliver **gul-skorpet, væskende eller øm**. Det kan være en infektion i huden
- du er gravid eller ammer og er i tvivl om, hvilken behandling du må bruge

Kort fortalt: alle behandles samme dag → smør hele kroppen, ikke kun dér hvor det klør → vask ved 60 grader → giv kløen fire til seks uger.

Kilder: Lægehåndbogen, sundhed.dk: *Scabies/fnat* · Region Hovedstaden, sundhed.dk: *Forløbsbeskrivelse — Scabies* · pro.medicin.dk: *Nix* og *Scatol*.